

Krótkie doniesienie – Short communication

Nowe stanowisko *Melanocoryphus albomaculatus* (Goeze, 1778) (Heteroptera: Lygaeidae) w Polsce

GRZEGORZ GIERLASIŃSKI* , TOMASZ RUTKOWSKI

Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań

*autor do korespondencji: ggierlas@gmail.com

Abstract. [New locality of *Melanocoryphus albomaculatus* (Goeze, 1778) (Heteroptera: Lygaeidae) in Poland]. This note presents a new locality of *Melanocoryphus albomaculatus*, a species rarely collected in Poland. The historical records of this true bug were limited to the southern part of the country, and this information dates back more than a century. The new location in Lutynia confirms the presence of this species in southern Poland. Additional information about the biology of this species in Poland is also provided.

Key words: seed bugs, faunistics, new record, true bugs, Poland.

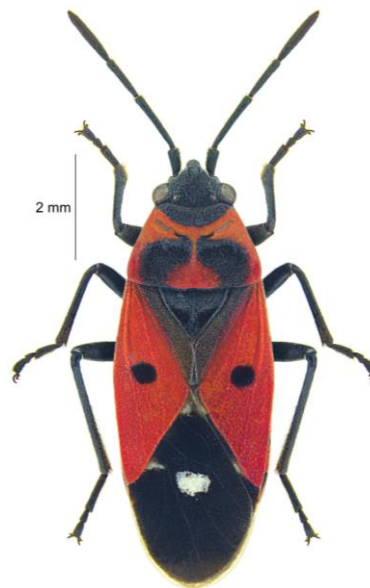
Rodzaj *Melanocoryphus* Stål, 1872, reprezentowany jest w Palearktyce przez łącznie 6 gatunków: *M. albomaculatus* (Goeze, 1778), *M. exutus* Horváth, 1916, *M. japonicus* (Walker, 1872), *M. kerzhneri* Josifov, 1965, *M. parvipennis* Horváth, 1916 oraz *M. tristrami* (Douglas & Scott, 1868) (Aukema 2023). W Polsce jedynym przedstawicielem tej grupy owadów jest pierwszy z nich (Gierlasinski i Taszakowski 2023).

Melanocoryphus albomaculatus (ryc. 1) jest gatunkiem epigeicznym, występującym głównie na nasłonecznionych zboczach skalistych i polanach, gdzie można go znaleźć pod suchymi liśćmi i kamieniami, wśród porostów i mchu. Pokarmowo związany jest głównie z ciemiężykiem białokwiatowym (*Vincetoxicum hirundinaria* (Medik.)), chociaż nasiona innych roślin są również wymieniane jako jego pożywienie (np. *Digitalis* L., *Senecio* L.) (Stehlík i Vavřínová 1996, 1997; Péricart 1998; Wachmann i in. 2007).

Rozmieszczenie *M. albomaculatus* ogranicza się w Europie głównie do rejonu Morza Śródziemnego i Azji Środkowej (Péricart 2001). Na północ od tego obszaru przebiega granica jego występowania, a występowanie tego pluskwiaka potwierdzono w Austrii, Belgii, Bośni i Hercegowinie, Bułgarii, Chorwacji, Czechach, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Luksemburgu, Liechtensteinie, Niemczech, Portugalii, Rosji, Rumunii, Serbii, Słowacji, Słowenii, Szwajcarii, Ukrainie, Węgrzech i we Włoszech (Péricart 2001; Kment i in. 2013; Aukema 2023). Historyczne dane o występowaniu tego gatunku w Polsce sprawiły, że nasz kraj znalazł się na tej liście ze znakiem

zapytania, jako wymagający potwierdzenia jego obecności w naszym kraju (Aukema 2023).

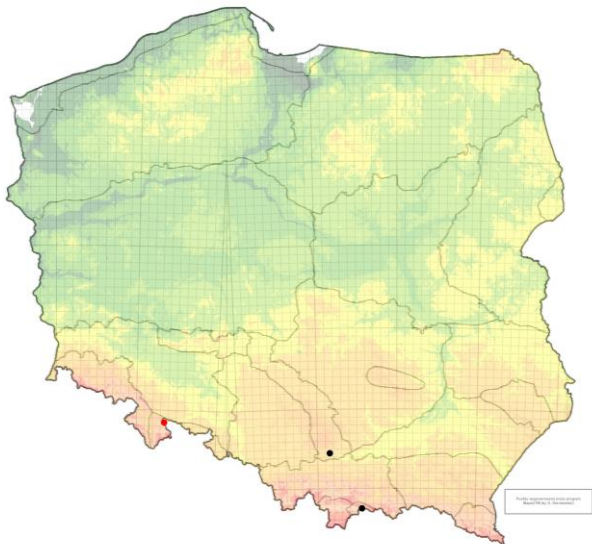
Dotychczasowe dane dotyczące występowania *M. albomaculatus* w naszym kraju ograniczają się do dwóch stanowisk sprzed ponad 100 lat. Po raz pierwszy został podany z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, z terenu dzisiejszego Krakowa, przez Smreczyńskiego (1906). Ze względu na czas, jaki upłynął od tego momentu, stanowisko to jest prawdopodobnie nieaktualne. Po raz drugi gatunek podał z Pienin Stobieckiej (1915).

Ryc. 1. *Melanocoryphus albomaculatus* (fot. A. Taszakowski)
[Fig. 1. *Melanocoryphus albomaculatus* (photo by A. Taszakowski)].

Poniżej autorzy prezentują nowe stanowisko *M. albomaculatus* w Polsce (ryc. 2–4). W pracy przyjęto granice regionów zoogeograficznych na podstawie Katalogu Fauny Polski [KFP] (Burakowski et al. 1973).

Sudety Wschodnie: Lutynia (XR38), 10.06.2023, pod kamieniami, nieużytkowany fragment kopalni bazaltu, leg. T. Rutkowski.

Ryc. 2. *Melanocoryphus albomaculatus*: rozmieszczenie w Polsce (czarne punkty – dane literaturowe, czerwony punkt – nowe stanowisko; mapa wygenerowana niekomercyjnym programem MapaUTM (Gierlasiński 2023)) [**Fig. 2.** *Melanocoryphus albomaculatus*: distribution in Poland (black dots – literature data, red dot – new site; map generated by noncommercial program MapaUTM (Gierlasiński 2023))].

Ryc. 3. Fragment kopalni bazaltu w Lutynii, gdzie odłowiono okaz *Melanocoryphus albomaculatus* (fot. T. Rutkowski) [**Fig. 3.** The fragment of the basalt quarry in Lutynia, where a specimen of *Melanocoryphus albomaculatus* was collected (photo by T. Rutkowski)].

Stanowisko z kopalni bazaltu w Lutynii potwierdza, po ponad stuletniej przerwie, obecność *M. albomaculatus* w południowej części kraju. Z uwagi na stosunkowo skryty tryb życia i specyficzne środowiska, w jakich występuje, gatunek ten nie jest często odławiany, co może stanowić wyzwanie w dokładnej ocenie jego rzeczywistego zasięgu występowania w Polsce.

Podobna sytuacja miała miejsce w Czechach, gdzie na przestrzeni ponad pięćdziesięciu lat, został podany tylko raz (Kment i in. 2013). *M. albomaculatus* jest u naszych południowych sąsiadów wpisany na listę gatunków zagrożonych (Kment i Vilímová 2006).

Ryc. 4. Fragment kopalni bazaltu w Lutynii, gdzie odłowiono okaz *Melanocoryphus albomaculatus* (fot. T. Rutkowski) [**Fig. 4.** The fragment of the basalt quarry in Lutynia, where a specimen of *Melanocoryphus albomaculatus* was collected (photo by T. Rutkowski)].

References

- Aukema B. (ed.) 2022. Catalogue of the Palaearctic Heteroptera. <https://catpalhet.linnaeus.naturalis.nl/>; dostęp: 10.08.2023.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1973. Chrzęszcze Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. *Katalog fauny Polski* **23**(2): 1–232.
- Gierlasiński G. 2023. MapaUTM v.5.4. <http://www.heteroptera.us.edu.pl/>; dostęp 5.01.2023.
- Gierlasiński G., Taszakowski A. 2013–2023. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski. <http://www.heteroptera.us.edu.pl/>; dostęp 10.08.2023.
- Kment P., Vilímová J. 2006. Heteroptera (plostice). [w:] Farkč J., Král D., Škorpík M. (red.): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha: 139–146.
- Kment P., Hradil K., Baňář P., Balvín O., Cunev J., Ditrich T., Jindra Z., Roháčová M., Straka M., Sychra J. 2013. New and interesting records of true bugs (Hemiptera: Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia. *Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae* **98**: 495–541.
- Péricart J. 1998. Hemipteres Lygaeidae Euro-Méditerranéens. vol. 1-3. *Faune de France* **84A**, **84B**, **84C**, 1408 ss.
- Smreczyński S. 1906. Zbiór pluskwiaków prof. Dra Stanisława Zaręcznego. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **40**: 46–71.

- Stehlík J.L., Vavřínová I. 1996. Results of the investigations on Heteroptera in Slovakia made by the Moravian Museum (Lygaeidae I). *Acta Musei Moraviae, Scientiae Naturales* **80**: 163–233.
- Stehlík J.L., Vavřínová I. 1997. Results of the investigations on Hemiptera in Moravia made by the Moravian Museum (Lygaeidae I). *Acta Musei Moraviae, Scientiae Naturales* **81**: 23–298.
- Stobiecki S. 1915. Wykaz pluskwiaków (Rhynchota) zebranych w Galicji zachodniej i środkowej. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **49**: 126–219.
- Wachmann E., Melber A., Deckert J. 2007. Wanzen. Band 3. Pentatomomorpha I. Die Tierwelt Deutschlands und der angrenzenden Meeresteile. Vol. 78. Goecke & Evers, Keltern, 272 ss.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Otrzymano (received): 25 August 2023
Zaakceptowano (accepted): 20 November 2023